

САБАҚ 4 Көне Келісім Кітаптары

«Көне Келісім кітаптарын оқу – кез келген көне тарихи кітаптарды оқуға ұқсас» деген тұжырымды біздің Киелі Кітапты зерттеу тобымызға жақында келген бір жас жігіт айтты. Алайда көп ұзамай Көне Келісімнің кейбір кітаптарын зерттей отырып, ол өз пікірін өзгертті.

Көне Келісімде, мәселен, жер мен адамның жаратылуы, еврей халқының тарихы және т.б. сияқты тарихи сипаттамалар бар, бірақ онда, сонымен қатар, басқа да қызықты да маңызды жайттар қозғалған. Кейде сол тарих әр түрлі көзқараспен қайталанады немесе ашылады. Одан басқа пайғамбарлардың да сөздері бар, олардың көпшілігі орындалды, ал басқалары әлі орындалуы тиіс. Көне Келісімде, сондай-ақ, сүйіспеншілік туралы оқиғалар, поэтикалық кітаптар, нақыл сөздер де мол.

Біз тарихи кітаптарда жазылған кейіпкерлердің шын болғанына сене аламыз, өйткені Көне Келісім сол кездегі қарапайым халық жайындағы оқиғаларды қамтиды. Бұндай оқиғалардың маңызы еш кем емес, себебі олар Құдайдың Өз халқымен қарым-қатынасы жайында нақты көрініс береді.

Көне Келісімнің барлық кітаптарын бес негізгі тақырыпқа бөлуге болады. 3 Сабақта біз кітаптарды тарауға және аятқа бөлу туралы айттық. Енді біз Көне Келісім кітаптарының негізгі бөлімдері немесе жіктеулерін қарастырамыз.

Сабақтың қысқаша мазмұны

А. Көне Келісім кітаптарын топтастыру

Ә. Жіктеу туралы түсініктеме.

Сабақтың мақсаттары

---

1. Көне Келісімнің негізгі жіктеулерін анықтаңыз.
2. Заңның бес кітабын атаңыз және анықтаңыз.
3. Тарихи кітаптардың әрқайсысының мазмұны туралы жалпы фактілерді мәлімдеңіз.
4. Киелі Кітаптағы поэтикалық кітапқа сипаттама беру.
5. Үлкен Пайғамбарлар кітабының жалпы әр тақырыбын мәлімдеңіз.
6. Әр Кіші Пайғамбар кітабының бір ерекшелігін атаңыз.

А. КӨНЕ КЕЛІСІМ КІТАПТАРЫН ТОПТАСТЫРУ

1 Мақсат. Көне Келісімнің негізгі жіктеулерін анықтаңыз.

Көне Келісімнің бес негізгі жіктеуі бар. Көне Келісімнің отыз тоғыз кітабы келесідей топтастырылған:

Заң кітаптары	5
Тарихи кітаптар	12
Поэтикалық кітаптар	5
Үлкен пайғамбарлар	5
Кіші пайғамбарлар	12

Киелі Кітаптың бірінші беттерінде сіз Көне Келісімнің барлық кітаптарының мазмұнын таба аласыз. Олар келесі тәртіппен топтастырылуы мүмкін, ал жоқ болса, төмендегі кесте сізге көмекке келеді:

ЗАҢ КІТАПТАРЫ	ТАРИХИ КІТАПТАР	ПОЭТИКАЛЫҚ КІТАПТАР	ҮЛКЕН ПАЙҒАМБАРЛАР КІТАПТАРЫ	КІШІ ПАЙҒАМБАРЛАР КІТАПТАРЫ
Жаратылыстың басталуы Мысырдан көшіп шығу Леуіліктер Руларды санау Заңды қайталау	Ешуа Билер Рут 1-4 Патша 1-2 Шежіре Езра Нехемия Естер	Әйүп Забур жырлары Нақыл сөздер Даналықты уағыздаушы Сүлейменнің таңдаулы әні	Ишя Еремия Еремияның жоқтауы Езекиел Даниял	Ошия Жоел Амос Абди Жүніс Миха Нақұм Аббақұқ Софония Хаққай Зәкәрия Малахи

Мүмкін сіз пайғамбарларды не үшін үлкен және кіші пайғамбарлар деп бөліп тастаған деп ойлаған шығарсыз. Жіктеудің мазмұнмен байланысы аз, өйткені барлық кітаптар маңызды. Дегенмен Үлкен пайғамбарлық кітаптар ұзағырақ (Жоқтау кітабын қоспағанда); Кіші пайғамбарлық кітаптар қысқарақ.

Тапсырма

1 Көне Келісім кітаптарының топтарын дұрыс орналастырыңыз.

Әрбір топ алдында (1-5) реттік нөмір қойыңыз:

- ... а) Үлкен Пайғамбарлар
- ... ә) Заң кітаптары
- ... б) Поэтикалық кітаптар
- ... в) Кіші Пайғамбарлар
- ... г) Тарихи кітаптар

2 Төмендегі жіктеулердің әрқайсысында қанша кітап бар?

Заң кітаптары: .....

Кіші Пайғамбарлар кітаптары: .....

Ә. ЖІКТЕУ ТУРАЛЫ ТҮСІНІКТЕМЕ

Заң кітаптары

2 Мақсат. Заңның бес кітабын атаңыз және анықтаңыз.

Киелі Кітаптың алғашқы бес кітабы бізге заң кітабы ретінде белгілі. Басқаша айтқанда, олар «бес кітап» деп аталады. Бес кітапты еврей халқының ұлы көсемі әрі азат етушісі Мұса жазған. Сол себептен оларды кейде «Мұсаның кітабы» деп те атаған.

Бірінші кітап *«Жаратылыстың басталуы»* деп аталады, бұл «басы» немесе «шығу тегі» дегенді білдіреді. Жаратылыстың басталуы: әлемнің құрылуы, адамның шығу тегі, топан су жөнінде және Ыбырайымды Құдайдың шақыруы туралы әңгімелейді.

Екінші кітап *«Мысырдан көшіп шығу»* деп аталады және «шығу» дегенді білдіреді. Бұл кітап Құдай Өз халқын Мысыр құлдығынан қалай шығарғаны, Қызыл теңіз суын қалай бөлгені және ол арқылы халықты өткізгені туралы; Құдай Өз халқы уәде етілген жерге барғанша, олардың мұқтаждықтарын қалай толықтырғанын айтады. «Мысырдан шығуда» Исраил халқына арналып он өсиет және басқа да заңдар жазылған.

Үшінші кітап – *«Леуіліктер»*. Леуілік деген ат діни қызметкерлер руы леуіліктерден шыққан. Бүкіл әлемнің күнәсі үшін құрбан болатын Мәсіхті күтуде бұл кітап діни қызметкерлерге және құрбандық ұсынатындарға нұсқау береді.

Төртінші кітап *«Руларды санау»* халықтың санақтан өтуі жайында хабарлайды. Санақ жүргізу жас ұлт үшін әкелері Ыбырайымға уәде етілген жерді иемденуде аса маңызды болды.

Бесінші кітап *«Заңды қайталау»* Құдайдың халқы үшін нұсқау, Мұсаның қоштасу сөзі және онда Ешуа Нұнұлына Мұса қайтыс болғаннан кейінгі Исраил халқын басқаруына қатысты берілген нұсқаулар бар.

Бес кітап 2500 жыл бойына созылған Құдай мен адамның қарым-қатынасы туралы айтады және тарих үшін құтқарылудың негізін қалайды.

Тапсырма

- 3** Заңның бес кітабының аттарын жаттап алыңыз. Содан кейін, тізімге қарамай осы кітаптардың аттарын жазыңыз.
- а) .....
- ә) .....
- б) .....
- в) .....
- г) .....
- 4** Сол жақтағы сипаттаманы оқып, оған сәйкес келетін кітаптың санын сол сипаттаманың алдына жазыңыз.
... а) Құлдықтан босатылуы.	1) Жаратылыстың басталуы
... ә) Діни қызметкерлерге ереже.	2) Мысырдан көшіп шығу
... б) Адамды жаратуы.	3) Леуіліктер
... в) Халықты санау.	4) Руларды санау
... г) Мұсаның қоштасу сөздері.	5) Заңды қайталау
- 5** Әрбір дұрыс аяқталған сөйлемнің алдында тұрған әріптерді шеңберлеп белгілеңіз: Киелі Кітаптың алғашқы бес кітабы «заң кітаптары» деп аталады, себебі оларда...
- а) Құдай халқы үшін ережелер бар.
- ә) Еврей халқының тарихына 2500 жыл.
- б) 10 Өсиет бар.
- в) Леуіліктерге арналған нұсқаулар бар.

Тарихи кітаптар

3 Мақсат. Тарихи кітаптардың әрқайсысының мазмұны туралы жалпы фактілерді мәлімдеңіз.

«Тарихи кітаптар» тобына 12 кітап кіреді, оларда Исраил халқының тарихы, сондай-ақ Құдай мен адамның қарым-қатынасы туралы айтылады.

Тарихи кітаптардың бірі «Ешуа» деп аталады. Ешуа Нұнұлы Мұса қайтыс болғаннан кейін еврей халқының көсемі болды және Қанахан жерін жаулап алды. Ешуа Нұнұлының кітабы оның жаулап алған жерлері туралы айтады.

Алайда көптеген ұсақ патшалар мен қалалар Исраилге қарсы шығуға тырысты. «Билер» Қанахандағы жеңілістер мен жеңістер жайындағы исраилдік тарихтың 400 жылын қамтиды: халық Құдай туралы ұмытқан кезде жеңіліске ұшырады және халық тәубеге келген кезде жеңіске жетті, әрі Құдай оларға азат етуші билерді жіберді.

«Рут» билер басқарған заманда өмір сүрген Моаб елінен шыққан бір қыз туралы айтылады. Ол Дәуіттің үлкен әжесі болды және есімі Иса Мәсіхтің шежіресіне кірді.

«Патшалықтар туралы 1-2 жазбалар» басқаша, «Самуил» деп те аталады. Бұл атау Самуилден шықты, ол соңғы би болып табылады. Ол, сонымен қатар, дін қызметкері, пайғамбар, мұғалім болды және Исраил патшалығының қалыптасуында маңызды рөл атқарды.

«Патшалықтар туралы 3-4 жазбалар», «Шежірелер туралы 1-2 жазбалар» еврей мемлекетінің тарихы және оның Яһудея мен Исраил патшалығына қалай бөлінгені туралы әңгімелерді жалғастыруда.

Құдай діни қызметкер «Езра» мен көрнекті қайраткер «Нехемияны» пайдаланды, өйткені ол екеуі Бабылға тұтқынға кеткен еврейлерді туған жеріне қайтаруға іс-әрекет жасады. Олар екеуі де еврей мемлекетінің қалпына келуіне барынша ықпал етті. Құдай Езраны Көне Келісімге кірген қасиетті кітаптарды жинап, жазып алуға рухтандырды.

«Естер» өте сұлу еврей қызының көмегімен тұтқындағы кезінде өліммен бетпе-бет келген Исраил халқын Құдайдың құтқарғаны туралы бізге баяндайды.

Тарихи кітаптар барлық Көне Келісімнің үштен бір бөлігін құрайды. Ешуа Нұнұлы кітабының алдына бір белгіні, ал екінші белгіні Естер кітабынан кейін қойыңыз. Әрбір кітапты тез табуға тырысыңыз. Өз достарыңыздың біреуінен сізге кездейсоқ кітап атауын айтуды және сіз сол кітапты қанша уақытта тауып алатыныңызды белгілеуге өтініш жасасаңыз болады.

Тапсырма

- 6** Сол жақтағы сипаттаманы оқып, оған сәйкес келетін кітап атауының реттік санын оның алдына жазыңыз.
... а) Осы адамның арқасында еврей халқы құрып кетуден аман қалды.	1) Ешуа
... ә) Дәуіт патшаның ата-бабасы.	2) Билер
... б) 400 жыл жеңіліс және жеңіс.	3) Рут
... в) Киелі Кітапты қайта жазған діни қызметкер.	4) Патшалықтар туралы 1-2 жазбалар
... г) Бабыл тұтқынынан еврейлерді алып шыққан қайраткер.	5) Патшалықтар туралы 3-4 жазбалар
... ғ) Қанаханды жеңіп шыққан көсем.	Шежірелер туралы 1-2 жазбалар
... д) Израил патшалығының құрылуы.	6) Езра
... е) Яһудея және Израил патшалықтарының тарихы.	7) Нехемия
	8) Естер
- 7** Көне Келісім кітаптарының екінші жіктелуі «тарихи кітаптар» деп аталады, өйткені ол жерде ... тарихы туралы айтылады.
- а) Моаб және Бабылдың
 ә) Қанахан мен Мысырдың
 б) Яһудея мен Израилдің
- 8** Тарихи кітаптар тобының соңғы үш кітабы Құдай Бабыл тұтқыны кезінде өз халқын қалай сақтағаны және одан қайтқаны туралы айтады. Бұл кітаптар қалай аталады?
- а) Езра, Нехемия, Естер.
 ә) Патшалықтар 1-3.
 б) Ешуа, Билер, Рут.
- 9** Езраның Көне Келісімге қосқан зор үлесі – ол...
- а) Көне Келісім кітаптарын жинап сақтады.
 ә) Заңның бес кітабын жазды.
 б) Нехемияның жұмыс істеуіне кедергі жасады.

10 3 Патшалықтар кітабы мен 1 және 2 Шежірелер кітаптарының алғашқы бес тарауын салыстырыңыз. Қандай кітапта көп шежірелер берілген (адамдар мен олардың ата-бабалары туралы жазбалар)?

- а) үшінші Патшалықтар.
- ә) бірінші Шежірелер.
- б) екінші Шежірелер.

Поэтикалық кітаптар

4 Мақсат. Киелі Кітаптағы поэтикалық кітапқа сипаттама беру.

Киелі Кітапта көптеген поэтикалық үзінділер бар. Бірақ «поэтикалық кітаптар» тобына тек бес кітап енгізілген.

Әйүп – әділ адамның азап шегуі туралы драмалық поэма, соңында ол өз сенімі үшін сый алды. Бұл кітап – Киелі Кітаптың ең көне кітабы болып саналады.

Забур жырлары – мадақтау мен сиыну кітабы. Забур жырлары түпнұсқада поэтикалық түрде жазылған; олар бір кітапқа жиналған және Исраил халқы оларды Құдайға табынып тағзым етуде пайдаланды. Забур жырларының бір бөлігін Дәуіт және Исраилдің басқа көсемдері жазған, ал бір бөлігін белгісіз авторлар жазған.

Сүлеймен – Дәуіттің ұлы және Исраилдің үшінші патшасы, жер бетінде өмір сүрген ең дана адам болды. Ол жастарды дұрыс және табысты өмір сүруге үйрету үшін *Нақыл сөздерді* жазды және жинады. Бұл кітап «даналық кітаптарына» жатады.

Даналықты уағыздаушы – бұл кітапта Сүлеймен құдайсыз өмірдің қаншалықты жалған екеніне куәлік етеді. Тәннің рахаты, байлық, білім және билік адамның жан-дүниесін толық қанағаттандыра алмайды. Адам Құдайға қызмет ету үшін жаратылған.

Сүлейменнің таңдаулы әні кітабы операға ұқсас драмалық әндер жинағы. Бұл – күйеу мен қалыңдықтың арасындағы сүйіспеншілік туралы жырлайды, бірақ бұл сүйіспеншілік Құдай мен оның халқы арасындағы сүйіспеншілікті символикалық түрде бейнелейді.

Еврей поэзиясы әдеттегі поэзиядан өзінің стилі мен құрылымы бойынша ерекшеленеді. Алайда бұл оның барлық сұлулығын түсінуге кедергі келтірмейді. Поэтикалық кітаптар бізге Құдайдың адамдарға деген сүйіспеншілігін және адамдардың жауапты сүйіспеншілігін көруге көмектеседі.

Тапсырма

---

11 Әр сипаттаманың алдына оған сәйкес келетін кітап атауының нөмірін жазыңыз.

... а) Күйеу жігіт қалыңдықты сүйгендей, Құдай өз халқын жақсы көреді.	1) Әйуп
... ә) Еврейлердің гимн кітабы.	2) Забур жырлары
... б) Жас адамдарға қалай өмір сүру керегін үйретеді.	3) Нақыл сөздер
... в) Неге әділдер азап шегеді?	4) Даналықты уағыздаушы
... г) Құдайсыз өмір – бос өмір.	5) Сүлейменнің таңдаулы әні

Үлкен Пайғамбарлар

5 Мақсат. Үлкен Пайғамбарлар кітабының жалпы әр тақырыбын мәлімдеңіз.

Құдай Өз халқымен тікелей сөйлесуді қаласа, Ол пайғамбар деп аталатын адамдарды жиі таңдады. Пайғамбарлар Құдай халқына ауызша немесе жазбаша түрде Оның еркін білдіріп отырды.

«Үлкен Пайғамбарлар» тобына кіретін кітаптар «Кіші Пайғамбарлар» тобына кіретін кітаптардан көлемі әлдеқайда үлкен болғандықтан солай аталады. Сонымен қатар бұл пайғамбарлар ұзақ қызмет етті және халыққа үлкен әсерлерін тигізді.

Ишая — Израил билеушілерінің бірі және Ұлы пайғамбар болды. Ол Бабыл патшалығының қалыптасу кезеңінде өмір сүрді. Ишая еврей халқының тұтқынға түсетінін болжап, сонымен қатар Израилге үміт әкелді. Иса Мәсіх дүниеге келгенге дейін жеті жүз жыл бұрын Ишая Оның пәк қыздан туатынын, Оның біздің күнәларымыз үшін өлетінін және Оның қайта тірілетінін болжады.

Еремия еврейлердің Бабылда тұтқын болатыны туралы жазды, ол халықтың 70 жылдан кейін туған отанына тұтқыннан оралатынын болжады. Патшаның жарлығы бойынша Кир еврейлерге Палестинаға оралуға рұқсат берді және Еремияның болжамы орындалды (Ерем. 25:11).

Еремия көптеген пайғамбарлықтардың орындалғанын, Иерусалимнің талқандалуын да көрді. Ол «*Еремия жоқтауы*» деп аталатын 5 қайғылы поэма жазды.

Езекиел – қуғында болған басты пайғамбарлардың бірі болған. Ол Бабылда жетпіс жыл тұтқын болған уақытта халыққа пайғамбарлық сөз айтты.

Даниял – Израилдің патшалық руынан шыққан, ол тұтқынға алынды және Бабыл империясының басқарушысы болды. Империяның көтерілуі мен құлдырауы туралы оның нақты пайғамбарлық болжамдары таңқаларлықтай дәлме-дәл. Олардың көпшілігі қазірдің өзінде де орындалып келеді.

Тапсырма

- 12** Үлкен Пайғамбарлардың арасында Иса Мәсіх туғанға дейін 700 жыл бұрын өмір сүріп, Иса Мәсіхтің тууы мен өмірі туралы пайғамбарлық болжамдар айтқан, әрі бұл пайғамбарлықтары орындалған пайғамбар кім?
- а) Ишя
  - ә) Еремия
  - б) Езекиел
  - в) Даниял
- 13** Иерусалимнің талқандалуы туралы баяндайтын осы кітаптың поэтикалық формасына қарамастан, ол Киелі Кітаптың поэтикалық кітаптар тобына кірмеді. Бұл қандай кітап?
- а) Нақыл сөздер
  - ә) Даналықты уағыздаушы
  - б) Еремия
  - в) Еремияның жоқтауы
- 14** Бұл пайғамбарлар Бабыл тұтқынында болды және еврейлерге қуғындалатындары жайында пайғамбарлық сөз айтты:
- а) Ишя және Еремия
  - ә) Еремия және Еремияның жоқтауы
  - б) Ошия, Жоел, Амос

15 Тұтқынға алынып, Бабыл империясы патшасының уәзірі болған ханзаданың аты кім еді?

- а) Ишая
- ә) Еремия
- б) Даниял

16 Пайғамбарлық сөздерді (сол жақтағы) оларды жариялаған пайғамбарлардың есімдерімен салыстырыңыз:

... а) Иса Мәсіхтің пәк қыздан туылуы	1) Еремия
... ә) Империяның көтерілуі мен құлдырауы	2) Ишая
... б) 70 жыл Бабыл тұтқынында.	3) Даниял

Кіші Пайғамбарлар кітабы

6 Мақсат. Әр Кіші Пайғамбарлар кітабының бір ерекшелігін атаңыз.

Кіші Пайғамбарлар тобының он екі кітабы Ишая пайғамбардың кітабының көлемінен аз. Бірақ бұл пайғамбарлар да Құдайды сүйді және Құдайға қатысты немқұрайды болып, мойынсұнбаған халыққа Құдай сөзін батыл жариялады. Алғашқы тоғыз пайғамбар Бабыл тұтқынына дейін, қалған үшеуі – еврейлер отанына оралғаннан кейін өмір сүрді. Әрбір кітап өз авторының атымен аталады.

Ошия күйеуінің опасыз әйелге деген махаббатына ұқсас халыққа деген Құдайдың махаббаты туралы айтты. Ошия мұны өзінің опасыз әйелін кешіруі арқылы көрсетті.

Жоел Киелі Рухтың құйылуы туралы пайғамбарлық сөз айтты. Бұл пайғамбарлық сөз елуінші күні орындалды, сондай-ақ қазіргі «соңғы күндерде» рухани ояну іске асатынын білдіреді.

Амос өзін Құдай шақырған кезде, бақташы болған. Иерусалимде әлеуметтік әділетсіздікке қарсы уағыз айтып, ол адамдардың күнәларына бола алда сот болатыны туралы ескерту жасады.

Абди Едом еліндегі болатын сот туралы пайғамбарлық сөз айтты. Абди пайғамбардың кітабы – Көне Келісімнің барлық кітаптарының ішіндегі ең қысқа кітап. Пайғамбардың өзі туралы мәлімет өте аз.

Құдай *Жүністі* Ниневиге елші ретінде жіберді. Жүніс кемемен басқа қалаға қашуға тырысты, алып балық жұтып алғанда ғана ол өкініп, содан бостандыққа шықты, бірақ кейін Құдайға мойынсұнды.

Миха Ишая мен Ошияның тұсында өмір сүрген. Ол еврей халқының жойылуы туралы, сондай-ақ болашаққа деген үміт туралы пайғамбарлық сөз айтты. Сондай-ақ Құтқарушының өмірге келетіні жайында, ал 5-тараудың 2-аятында тіпті Иса дүниеге келетін қаланы көрсетеді.

Нақұм ұлы қала Ниневидің қирауы туралы пайғамбарлық сөз айтты, оның тұрғындары Жүністің уағызынан кейін өкініп тәубеге келгендерімен, кейінірек қайтадан әділетсіздік жолына түсіп кеткендіктен, Құдай бұл қаланы жойып жіберді.

Аббақұқ және *Софония* да, егер халық өкінбесе, Исраил халқы жеңіліске ұшырап, тұтқынға түседі деп ескертті. Алайда халық күнәға жабысып, өз істеріне өкінбеді, сөйтіп Бабылға тұтқынға түсті.

Еврейлер Бабылдан Палестинаға қайтып оралғаннан кейін, Құдай халықты ғибадатхананы қалпына келтіруге шақыру үшін *Хаққайды* және *Зәкәрияны* таңдап алды.

Малахи – Көне Келісімдегі соңғы пайғамбар, Иса Мәсіхтің туылуынан 400 жыл бұрын өмір сүрген. Оның Құдайға арналған ондық туралы тәлімі бар, оны Малахи кітабынан (3:8-12) оқи аласыз

Құдайдың Көне Келісім бойынша халықпен қарым-қатынасын сипаттау осылай аяқталады. Адамдар Мәсіхтің келуін және оның Жаңа Келісімін күтті.

Тапсырма

---

17 Сол жақтағы сипаттаманы оқып, оған сәйкес келетін пайғамбардың атының санын алдына жазыңыз.

... а) Едомда сот болатынын айтты	1) Ошия
... ә) Ниневияда уағыз айтты	2) Жоел
... б) Құдайдың сүйіспеншілігі туралы	3) Амос
... в) Әлеуметтік әділетсіздік	4) Абди
... г) Киелі Рух туралы	5) Жүніс, Нақұм
... ғ) Мәсіхтің туылатын жері туралы	6) Миха
... д) Ондық туралы үйретті	7) Аббақұк, Софония
... е) Израилдің жеңілуі мен тұтқындалуы	8) Хаққай, Зәкәрия
... ө) Ғибадатхананы қалпына келтіру	9) Малахи

Сұрақтарды дұрыс жауаптармен салыстыра тексеріңіз.

---

1 а) 4

ә) 1

б) 3

в) 5

г) 2

10 ә) бірінші Шежірелер

2 бес, он екі

11 а) 5) Сүлейменнің таңдаулы әні

ә) 2) Забур жырлары

б) 3) Нақыл сөздер

в) 1) Әйүп

г) 4) Даналықты уағыздаушы

3 а) Жаратылыстың басталуы

ә) Мысырдан көшіп шығу

б) Леуіліктер

в) Руларды санау

г) Заңды қайталау

12 а) Ишая

4 а) 2) Мысырдан көшіп шығу

ә) 3) Леуіліктер

б) 1) Жаратылыстың басталуы

в) 4) Руларды санау

г) 5) Заңды қайталау

13 в) Еремияның жоқтауы

5 а) Құдай халқы үшін ережелер бар

ә) 10 Әсиет бар

б) Леуіліктерге арналған нұсқаулар бар

14 Езекиел және Даниял

- 6 а) 8) Эстер**
ә) 3) Рут
б) 2) Заңды қайталау
в) 6) Езра
г) 7) Нехемия
ғ) 1) Ешу
д) 4) 1 және 2 Патшалықтар
е) 5) 3 және 4 Патшалықтар; 1 және 2 Шежірелер

15 б) Даниял

7 б) Яһудилер және Исраил

- 16 а) 2) Ишая**
ә) 3) Даниял
б) 1) Еремия

8 а) Езра, Нехемия, Эстер

- 17 а) 4) Абди**
ә) 5) Жүніс және Нақұм
б) 1) Ошия
в) 3) Амос
г) 2) Жоел
ғ) 6) Миха
д) 9) Малахи
е) 7) Аббақұқ және Софония
е) 8) Хаққай және Зәкәрия

9 а) Көне Келісім кітаптарын жинап сақтады.

1 ТАРАУ ЕСЕП БЕРУ

Сіз бірінші тарауды оқуды аяқтадыңыз. Енді сіз «оқушының есеп беруі» деп тұрған 1 Тараудың сұрақтарына жауап беруге дайынсыз. 1-4 сабақтарды қайта қарап, оқушы есебінде берілген нұсқауларды орындаңыз. Жауаптарыңызды «Оқушының есеп беруінің» бірінші бетінде көрсетілген мекен-жайға жіберіңіз.